

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 48 (9732) 1975 чылдың февраль 26, среда 1925 чылда үндүлүктүгөн. Өртүзү 2 нап.

ЭШ А. Н. КОСЫГИНИНИҢ Х. АНСАРИ-БИЛЕ БЕСЕДАЗЫ

Февраль 24-те ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин Ираның экономика болгаш саясат министри Х. Ансари Экономка талазы-биле кады ажылдажылган. Доктаамал совет-иран комиссиясының алдыгы хуралына иран талалары баштап келген.

Иран шахтын 1974 чылдың ноябрь айда Совет Эвилелинге аян-чорукту үезинде чеди алган дугуражукунун дугайында беседа үезинде алды-ангы адмирлар талазы-биле совет-иран кады ажылдажылганга олден хой чуула айтырылганына дамаарыштыр санал-оңал солгучушкуну болган.

Найраалдыг беседага ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даштым экономика харылаалар талазы-биле Күртте комитетинин Даргазы А. Скачков биле Ираның Совет Эвилелинде элчини А. Ардалан олар киришкен.

ГВИНЕЯ-БИСАУ РЕСПУБЛИКАНЫҢ ПАРТИЯ-ЧАЗАК ТӨЛЭЭЛЕРИНИҢ ЧОРУПКАНЫ

Республиканың Бүрүн комиссарларының Чөвүлелиниң Коп комиссари, Гвинеяниң болаш Ноган Шенек ордулуктарының дамаарышпас чорунуң Африка партиясының (ПАНГ) Баштар чирини кезигүү Франсиско Мендеске баштаган Гвинея-Бисау Республиканың Совет Эвилелиниң албан ажурунда аян-чорук кылып турган партия-чазак төлөөлери февраль 25-те Москвадан төрөн чуртунче чорукканнар.

СЭКП ТК-нын Политбиро кезигүү, ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. Н. Косыгин, СЭКП ТК-нын Политбиро кезигүүгүнө кандидат, СЭКП ТК-нын секретары Б. Н. Попомарев, албанчак өске-даа кижилери Гвинея-Бисау Республиканың болгаш Совет Эвилелиниң күрүнө тутканы асан Шереметьево аэродромунда талаларын үздөөнөр.

Совет байыссылдын асылгы чоңарынын талаалектери талалары аэродромга баа дуздоонор.

Ужуртукту шөлүгө худудал таныштыгы чыскаган, ий чуртук күрүнө гимнилерни күткөөн.

А. Н. Косыгин биле Франсиско Мендес совет даймычларының чыскалыгына баары-биле эрткин. (СЭТА).

МАЛДЫҢ ЧАШ ТӨЛҮН МЕНДИ КАМГАЛАП АЛЫР

Тоску беш чыл планының доозукчу чылында сүтү, этти, дүктү бүдүрерин болгаш күрүнөне садарын көвүдөдир, малдын продукттуун бедитпишкан, оң баш санын өстүрер чугула сорулга Тываның малчыларнын мурунда салдынган. СЭКП ТК-нын партияга, совет улуска Кийгырынга харыла-вышаан, көдээ ажыл-агый продуктуларын бүдүрерин болгаш бедиткээрин көвүдөдир дээш көдээ ажыл-агый ажылдакчыларының Бүгү-өвилел социалистик чарыкынга кириштишкен, олар ук сорулганы күөдери-биле бо хүндерде тура-сорукту, куженишкиниг ажылдап туралар.

Малдын баш санын өстүрерин кара чагыс болдунар аргазы болза, оң чаш төлүн онча-менди камгалап алыры болур. Мурнакчыларын, мурнакчы ажыл-агыйларын дуржулгандан алырга, төрүү мал бүрүзүндө төлдү чыл санында ап, ону менди доруктуруп болур арга бар. Ону дараазында сап-фактылар бадиткап турар. Эрткен чылын республикага 145 хойжу төрүү 100 хойга онааштыр 100-тен өрү 151-ге чедир хураганы менди алган. Оларнын аразында «Алдан-Маадыр» совхозтун хойжузу Ооржак Доржу 100 хойдан 151, «Революциянын чалбыжы» совхозта Иван Сафонов 144 хураганы менди доруктурган. Он аңгыда, ССР-ниң 50 чылы атгы совхозта бязаа ажаакчызы Агрияна Бушова, «Көк-Тей» совхозта Татьяна Золотухина төрүттүгөн бязаа бүрүзүн менди камгалап ап келген. Ол ышкаш мураакчылар бисте хөй.

Ынчалзажок төрүү мал санындан төлдү бүрүн алыр талазы-биле бистин көргүзүлгенис ам-даа куду болуп арттышаан. Чижээ, 1974 чылда республиканың колхоз-совхозтарыга 65 хойжу 100 хойга онааштыр 50-ден өзвэш хураган алган. Төрүү 100 малга онааштыр Улуг-Хем району 79 хураган, 53 бязаа, Чөөн-Хемчикке 54 бязаа, Өвүрге — 57 бязаа, «Чыраа-Бажы» совхозка — 46 бязаа, «Шамбалыг» совхозка — 44 бязаа, а «Ак-Туруга» — 34-ле бязаа алдыган. Моон түнелинде, республикада дыка хөй районнар, ажыл-агыйлар төрүү 100 малга онааштыр чыл бүрүдө-ле 30—40 бязааны, хураганы чедир албайн турар. Оң чогуу чыла-дагы чылде чиде, чамдык малчыларнын болгаш специалистерини онаашкан ажылынга харысалга чогууда. Чалгаа, олутпай, болуун амырдыктын бодалар ийи-чагыс малчылар малдын чаш төлүн хөйү-биле хорадип, оң-биле ажыл-агыйга улуг когараалды таварыштырып турар. Ийде, чамдык ажыл-агыйларнын удурткучуларынын, тускай эртемниглеринин ажыл-агыйжы өзес, харысалга чок чорунун — малдын тарып бооздылганын база сула эдержилгезин чогуур үезинде организаствы эртинеринде кошкак кичээнге салып турарыны уламындан республикага чыл бүрүдө хөй санын мал кызырап, ындыг яныч хөй чаш төл четче алдынайн турарында. Малдын кызыраанын түнелинде, 1974 чылда республиканың 12 району мыйгыстыг бола малды өстүреринин планын, 8 район — хойнук баш санын өстүреринин планын күөсөдип шыдаваан. Моон соггар шак ындыг чоруктар-биле өтпейр аргажок.

Ам колхозтарда болгаш совхозтарда хойжурлар баштары «дүжүдүн» ажаап ап эгелээш — хой оолдашкыны кидин түлдүктээ. Хой ажылында эң чугула кампания бо хүндерде республиканын барыны талакы районнарында калбарган. Чөөн-Хемчикте 38 муң ажыг, Улуг-Хемде — 33 муң хире, Бай-Тайгада 17 муң ажыг, Өвүрге болгаш Мөңгүн-Тайгада 10-10 муң ажыг хой оолдаан. ылангыя Мөңгүн-Тайганын, Өвүрүнү, Чөөн-Хемчиктин хойжурлары хой оолдашкынын организаствы чорудуп, малдын чаш төлүн менди камгалап алырынга улуг куженишкинни үндүрүп туралар. ында ажыл-агыйлар төрүүрү кодан бүрүзүндө мал чеминни курлавырын тургускан, кажаа-хорааны чыгылаан, хойжурларга дузалажыр сакманшикттерин чорудуп берилген болгаш малчыларнын амырдал хандырлыгына кичээнгеин күштедирген. Тускай эртемнигер коданарын доктаамал эргин, хойжурларга эргежок чугула дузаламчыны чогуур үезинде көргүзүп турар. Оң түнелинде малдын чаш төлүнүн өлүп, хораары өзвэш болуп турар.

Оң-биле чергелештир чамдык черлерде малдын чаш төлү өлүп, хорап турар апарган. Анаа Улуг-Хем, Бин-Хем болгаш өске-даа чамдык районнарнын ажыл-агыйларынга дамааржыр.

Мал оолдашкыныга белеткеле, ону эртинеринде «саар-саар» дээр чүүл чок. Бо—хой ажылында эң-не харысалгалыг үе. Ынчангап малдын баш санын өстүреринин-даа, мал ажылының продуктуларын бүдүреринин болгаш садарынын-даа планынын база бедиткен социалистик хүлээгелерин күөсөдиринин салым-хуузу оон дамааржыр дээрзин утпас дерек.

Ажылчы чоңарының бот-ты-ынгыр уран чуулгунун бири Бүгү-өвилел фестивалыга хамаарыштыр СЭКП Тыва обкомунд бөрүзү тускай доктаалды хүлээп алган. Дүпү Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң хуралдар залыга Бүгү-өвилел фестивалының республика өрккомитетинин организаствы бири хурала болу эрткин.

Хуралды Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазынч орамакчызы, Бүгү-өвилел фестивалының республика өрккомитетинин даргазы К. С. Шойгу ачыткан.

Хуралга үш чыл дургузума болу эртер уласуу талааларында байырамынга хамаарыштыр республиканың өрккомитетинин ажилы чорудар ажылдары чугулашкан болгаш өрккомитеттин кезигүүнери Кызыл хураа база районнар айыы-биле хуваап, ажилы планын бадмазан.

ОРГКОМИТЕТ ХУРАЛЫ

Ажылчы чоңарының бот-ты-ынгыр уран чуулгунун бири Бүгү-өвилел фестивалыга хамаарыштыр СЭКП Тыва обкомунд бөрүзү тускай доктаалды хүлээп алган. Дүпү Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң хуралдар залыга Бүгү-өвилел фестивалының республика өрккомитетинин организаствы бири хурала болу эрткин.

Хуралды Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазынч орамакчызы, Бүгү-өвилел фестивалының республика өрккомитетинин даргазы К. С. Шойгу ачыткан.

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИНДЕ

Тудугнун хуусааларын кызырар, ажылгалга кирерин дүргедир, чаа бүдүрүлгө күчүлерин шиңгээдин алыр болгаш бар күчүлери эки ажылгаар дээш социалистик чарышты калбартыр талазы-биле тудуг органы ацияларынын база улутпүрүнүч чинк болгаш аш-чем адырларынын бүдүрүлгө коллективтеринин инициативанын дугайында

Тудугнун хуусааларын кызырар, ажылгалга хуусаа бедитке кирер, чаа бүдүрүлгө күчүлери шиңгээдин алыр болгаш бар күчүлери эки ажылгаар дээш социалистик чарышты калбартыр талазы-биле тудуг органы ацияларынын база улутпүрүнүч чинк болгаш аш-чем адырларынын бүдүрүлгө коллективтеринин инициативанын дугайында

Ол адырны бүдүрүлгөлеринге ажылдаары-биле аныктарын хой-ниги кыйгырын ботландыр чорударда комсомол организастваларыга дуа көргүзүрени эвилелешкен республикаларнын Компартияларының ТК-ларына, партиянын крайкомнарыга болгаш обкомнарыга сумезан.

Мурнакчы коллективтеринин бүдүрүлгелерин тудурун хуусааларын кызырарыч, чаа бүдүрүлгө күчүлери эл дүрген шиңгээдин алырыч болгаш ажылдап турар күчүлери ажылдаарын экинчиричте улашкан инициативанын бүүгү көмөгү-биле деткип, калбартыры; бүдүрүлгенин техниктиг деңгелин беддер, депшилдегил чаа конструктивизм, материалдары болгаш дериг-херекселерин ажылдаар, үзүлтүрүн чинк болгаш аш-чем адырларынын тудуларына база бүдүрүлгелеринге күш-ажылды болгаш бүдүрүлгени организастваларынч мурнакчы аргаларын эл-бек непертерин талазы-биле хемчегелери ажылдап кылыр

Тудугнун хуусааларын кызырар, ажылгалга хуусаа бедитке кирер, чаа бүдүрүлгө күчүлери шиңгээдин алыр болгаш бар күчүлери эки ажылгаар дээш социалистик чарышты калбартыр талазы-биле тудуг органы ацияларынын база улутпүрүнүч чинк болгаш аш-чем адырларынын бүдүрүлгө коллективтеринин инициативанын дугайында

Тудугнун хуусааларын кызырар, ажылгалга хуусаа бедитке кирер, чаа бүдүрүлгө күчүлери шиңгээдин алыр болгаш бар күчүлери эки ажылгаар дээш социалистик чарышты калбартыр талазы-биле тудуг органы ацияларынын база улутпүрүнүч чинк болгаш аш-чем адырларынын бүдүрүлгө коллективтеринин инициативанын дугайында

УЛУГ ЭГЕЛЭЭШКИН ҮРГҮЛЧҮЛЕВИШААН

В. И. Ленинниң төрүттүгөн хүнүндө бээр 105 чыл болурунга тураскалдары-биле апрельдин 19-та коммунист субботникти эртинеринге москвалыкларнын ийгерин чуртуктуп үзүлүп бүдүрүлгө чөлдөрүнүн коллективтери иизи-биле деткип, каждаа-биле чулдугуну турар. СЭТА-нын көреспөндитеринин дыйнадып турары болза:

ХАБАРОВСК. Хабаровск-2 депонун бүгү-ле чедире болган колонналары апрель 19-та коммунист субботникти кылыр деп шийтирлөөн. Хүндүдүг дөмөр-орукчу коммунист В. Н. Кудрявский машинистер шүптүзү камнаттыгын отугаар чүүд-биле нөмөдө составтарын

КАЛИНИНГРАД. Вагон кылыр заводта электри монтажчы М. А. Салков москвалык салымды дугайында митингте чүве чугулаан, бистиге пестик коллективге «Кызыл суббота» хүнүнде чүгүш болу дүжүрер 7 вагоннары кылаан, оларны БМ-ке чорударын шийтирээди деп чугулаан. Калининград-тын вагон кылычлары апрель 19-та инициатива 110 муң рубльдин аян-бүрү ажылдарын кылыр, ышчан чүгө камнаттыгын электри энергия-биле ажылдаарын шийтирээди.

ЧААГАЙ ЧАҢЧЫЛЫВЫС-БИЛЕ

Москвалык мурнакчы бүдүрүлгө коллективтеринин В. И. Ленинниң төрүттүгөн хүнүндө бээр 105 чыл оюнга алдар кылдыр апрель 19-та коммунист субботникти эртинер дугайында Москвалык мурнакчы бүдүрүлгелеринин ажил-ишчилеринин эгелээшкинни бистиги республиканың ажыл-агыйларында, бүдүрүлгелеринде бедик көдүртүлүшкүнүлө деткип турар.

Шеф болгаш субботник, өскөспөктерге илемеилет кижир чалай чаңчылдыг бистиге коллективтин кезигүүнери апрель 19-та 5 муң рубльдин продуктивны сайгарып, 600 рубльди коммунист субботникти фондизунга кирерини бир үн-биле шийтирээди.

БЕДИК КӨДҮРЛҮШКҮН

В. И. Ленинниң төрүттүгөн хүнүндө бээр 105 чыл болурунга тураскалдары-биле апрель 19-та коммунист субботникти эртинер дугайында Москвалык мурнакчы бүдүрүлгелеринин ажил-ишчилеринин эгелээшкинни бистиги республиканың ажыл-агыйларында, бүдүрүлгелеринде бедик көдүртүлүшкүнүлө деткип турар.

Бистиг аймактарыныс Боттарынч туус-туу ажылдар чөлдөрү эмпексип, өскө өөрүлкен калыч чок ажылдарын шийтирээди, деп идио комсомола комитетинин секретари Галина Ульчугачева салымга чугулаан.

Бир-ле дугаарында бүдүрүлгелеринин социалистик эдеринче бүүгү чалаачыларын

О. НАМЧЫЛАК

В. МИРЦЕВИН ФОТОЗУ

Совет шахта

- БОНН.** Фашизмден хосталганың 30 чыл болуру оюнга хоабангыр Герман Компартиянын делегатлери идио парлаан. Ош ГПК-ниң Баштаар чөлдөрүнч Дюссельдорфта болган пленумуна хүдээп алган. Совет Эвилелиниң болгаш оң эвилелдеринин герман фашизмин ашкан тилегиже немер улусту база хосталган ол делегатлери ошол аңгыда айтып турар. «Ол демекселдин эң-не аар-берге үлүү Совет Эвилелиниң таварышкан. Ынчангап бистин ууус чогууна оң аңгында фашизмден хосталган—деп, ол делегатлери чугулаан турар.
- ЛОНДОН.** Аңаа тайбичи дөмш 17 национал шимчээшкениң, а ол ишкан өзөө хөй делегей организастваларының төлөөлекчиаринин киржилгези-биле боо-чөксети эилери бүдүрерин соксарды болгаш боо-чөксети дүжүрери дээш делегей чымкын эртинеринин бестелек комитетинин бири хурал болган. Ол комитет чымкын чикке хүй айтырылганын талараткан. Чылышты эртинеринин чикке үези— 1976 чылдың чызы, а болур чери — Англия болган.
- ДЕЛИ.** Индий национал конгресс дээр чагырмачы партияның активизацияны чүве чугулаан, премьер-министр Индира Ганди, оң чазас Совет Эвилели биле айыралдык болгаш сыйлык кады ажылдажылганың политиказин моон-даа сонгаар боттандырып чорудар аларын медеттээ. «Совет Эвилели шаг-шавандан тура-ла Индия-биле найраалдыкты көткөн. Ол бистин эң берге үези де деткип турган. Бисте кызы-бүрү талаалар калдан өзүрге бешип, Совет Эвилели бистиги-биле кады бооп турган—деп, ол чугулаан.
- КИТО.** Эквадорунуң чазар агар реформаның дугайында хообулу күөсөдирине биле Моруна-Сантиаго жоюнуң тараачыларына чалай үнүш-дулуктур 25 муң гектар шөлдү чуртуктуп тараачыларынга үлөп берген.
- КИР.** Совет Эвилелиниң техниктиг дузаламчызы-биле кызыл турар Хелуанын металлургия комбинатында канын үзүк-соксала чокка эвалдарын, кудар чөрия ажылдадып эгелээди. О чыл санында-ла 200 муң тонна канын белеткен, кылыр аргалыг.
- АМСТЕРДАМ.** Совет Эвилелинге болгаш өске-даа социалистик чурттарга аян-чорук кылырының организаствы база белеткендер — «Верхо» дээр турнестер бөрүзү чалдып аларган байыраал — Турнш хуртун эртинерген. Ол ам боттунуң туруп келгенден бээр 15 чыл оюн эртинерин турары ол-дур.
- ТАНАНАРИВЕ.** Мадагаскарнын уузуу реаксылыг илестеринин кызыл болуу чаа үүгедияцикинеринге шийтирерини согушкуну бээр дээш чагыс экин быжылган турарын «Инуугу» ваузуу солуун бизжэн. Республиканың чөксөктү күштерини бүүгү талазы-биле быжылдарыч шери дөмш директоризмдин кыйгырылгы хары кылдыр кураалдар турар дыка хөй кижилер шүт шери дүрүүленин албан эртинер дээш келдирлеме черлеринде барып турарын Мадагаскар Пресс агентлеме дептаал.
- БРИССЕЛЬ.** Бельгиянын ийги эң улуг хоораы Антверпенге чыскаган аймактар: «Бельгия — НАТО-дан үнер ужурутун», «НАТО—Бельгиядан үнер ужурутун», «Агарже хөй ужурутун турар 30 миллиарда акшаны бербес—деп, негелдерин улгагтыр бизжэн кыйгырылганын туудул алгаш, и п кулуучулар-биле эртинерген. Ол-ла хүн Антверпен университетинин студентлери Бельгиянын ашкыкы болгаш шери политиканың удурлыгынын илестеринин хуралына киржери-биле кичээлди үш чаргык шагы үскенер.

(СЭТА).

Шыдыраа

БЛИЦ-МАРГЫЛАДАА

Шах-беле дүргөн ойнаарында хей кичи кыргызча ички блиц-маргылдаанын шымдыраа клубунда урда-дараа атып турар апарганы өрүңүчтү.

Бүгүндө Совет Армиянын болгаш Шериг-Далай Флоруунун алуунуе тураскааткан блиц-маргылдаага хоорайнын 19 шымдыраачы кирешкен. Олардын ички спорт мастерттерин камдаат, артыкчылыгы бирги, ийги разрядтын шыды-

раачылары. Мастерттер кандидаты Л. Мохов 15,5 сапмы алган, дүргөн ойнаарында чекпишпаал. А чогууагы М. Кешир-Лопсан ийги черин, радио комитеттин үн режиссеру Б. Ооржак түшү черин көздөгөн.

Блиц-маргылдаанын тикчелчелерине хоорайнын спорт комитетинин хуидула бжжиктерин болгаш жетондарын тышкысап.

С. ДАНЗЫ

МУРНУНДА—ГЕОЛОГТАР

Кызыл хоорайнын коллективтер ортузунда өртпн турар шымдыраа маргылдаанын адыгы салымда радиокомитеттин ойнакчылары култура аймакдарынын 4:2 санга дуулу алган. Хыдыраанын бугурууге-техниктик эргеледи Тыва электри четкелер коллективин 5:1 санга бугуруулу тиклеу. Тутууу абадуууну команддын башкы инженируу спортчуларында бугуруулу спортчуларында 1:5:4:5 санга утурган. «Тыванын аныкчылары» солунун аймакдарынын геологтар 0:6 санга тиклеу. А Каз-Хемнин команда-разрядын команданын экеди уруугаарын спорт школанын төлөөлөрү-биле ойнаар эгеледиз келбей баргаш, маргылдаага оюн ийги киршир эргени камтыган.

Өртпн дымштар хунде эгеледи четки салымдын ойнагай чууду арга-куралдары четки ийги шырак команданын — геологтар биле башкы инженирууну спортчуларынын ужурамышыны болгаш Оюнуун түндүк 3:3 болуу, хыдыл кыдыр дозулган.

Чети салымдын соонда 39 сапмы алган геологтар команданын оскелери муразыллаан.

Д. САЛЧАН

Бөгүн «Тувинская» ПРАВДАДА

СЭМП Топ Комитетинде. Тудугуну хуусааларын кыдырар, ажылаага кирерин дүргөлдөр, чаа булурууге күчтерин ишигелдир алыр болгаш бар күчүлери эки ажылаар дөш социалисттик чарышты калбартыр талаам-биле тудур организациларынын база улетурууну чик болгаш ашы-чөм адырларынын бугурууге коллективтеринин инициативасын дугайдын.

«Апрель 19-та коммунисттик субботник». Кызыл хоорайнын улетуру бугуруулгелеринде жиптештерден.

«Механизаторлар—малчынардага». В. Нестеренко биле В. Кудрявцевтин фоторепортажы.

«Тувинская правдага чагаалар». Ажылыч чоннарды чагааларында эргин.

«Тикелгенди 30 чымынга». «Берге тараа». В. Межованын дайын чыдырында блокпудуудан корреспондентциялар. Мөзделер. Республикадан информациялар. СЭТА-нын информациялары.

Мелодиямне

- 9.00 — Дамчылыгаль программасы.
- 9.05 — Первични телестудиянын документалдык фильминин программасы: «Комп-Перияк национал округтуу 50 чымынга», «Пармакты сийдистер», «Эзгитингери».
- 9.35 — Музыка уран чууунда чаа чуудалар.
- 10.00 — М. Твен — «Том Сойверин ужураалары».
- 10.25 — «Валдислава Третьак Бобба Каалага удуру». Документалдык фильм.
- 11.10 — Пилонерлер концерти. Өңүт. КЫЗЫЛДАН
- 11.40 — Кыюжуриал. МОСКВАДАН
- 11.50 — Мөдзелер.
- 12.00 — Фльмдерин уруугаарга. «Максимка». Уран-чечен фильм. Өңүт.
- 13.15 — «Эртм — Бөгүн».
- 13.45 — «Известия» солунуну шыралаан дөш хоккейге делетей маргылдаага. Швеция биле ЧССР-ин шяндек командаларынын оюну. 3-кү кеззе. Швещиялаан дамчылыкта. Өңүт.
- 14.20 — «Хаван ажакчымын, кадарчы болгаш комплекс». Документалдык фильминде баштайгы көргүзүү. Журналаан Ю. Черинченко чуве чуугаалар. Өңүт. КЫЗЫЛДАН
- 15.20 — «Мэон чак чыккым». Документалдык фильм.
- 15.40 — «Ис» жомктын. Уран-чечен фильм. МОСКВАДАН
- 17.05 — Куревинин орус улуустун В. Осипов атыг улегерит оркестринин концерти.
- 17.30 — «Уе». Информастик программа. КЫЗЫЛДАН
- 18.00 — Телемөдзелер. МОСКВАДАН
- 18.10 — «Эртм — Бөгүн».
- 18.40 — «Известия» солунуну шыралаан дөш хоккейге делетей маргылдаага. Швеция биле ЧССР-ин шяндек командаларынын оюну. 3-кү кеззе. КЫЗЫЛДАН
- 19.20 — «Кичи болгаш болуу». Дамчылыкта.
- 20.00 — Телемөдзелер.
- 20.15 — Чарлаалар, режамалар. МОСКВАДАН
- 20.20 — Совет иреник концерти.
- 21.05 — «Уш хөргөжөн» деп уран-чечен итали телефилми баштайгы көргүзүү. 1-ги фильм — «Виражымын». Өңүт.
- 22.00 — 23.00 — Чыңсар.
- 22.50 — «Уе». Информастик программа.
- 23.30 — 01.45 — Хоккейге ЧССР-ин чемпионаты. «Динамо (Москва)» — «Спартак». В. И. Левина атыг Топ стадиону Спорт ордузундаан дамчылыкта. Чыңсарда: Л. Кисноочер. 2 — «Спортлото». тиржам.

Кинотеатрларда

- «НАЙЫРАЛ»: «Оожум Дош» (1-ги серия) 10.00, 18.40, «Оожум Дош» (2-ги серия) 12.10, 14.20, 16.30, 20.40 шактарда.
- «ПИОНЕР»: «Пенин Так-Туктуу чуруула» 9.05, 10.55, «Василий Сурахов» 15.00, «Ковка дугайында чууга» 12.55, 17.05, 19.00, 20.50 шактарда.
- «КАА-ХЕМ»: «Нероң дөриик ужураалары» 15.00, «Ынакшылаан буугу» 16.50, 18.40, 20.30 шактарда.
- «ВОСТОК»: «Сөөлүг ужурамышы» 14.30, 16.30, 18.30, 20.30 шактарда.

Редаторини ораакчыым М. Н. СМЕРНОВА

СОВЕТ ХАМААТЫНЫН ПАСПОРТУ

КОНСУЛЬТАЦИЯ

Совет Эмалеминдн хамаатынын чаа паспортуну дугайында «Шы» солунун эрткен чыдак декабрда ундурген ийи материалын номчуу, сонугоргалымс. Ону сулурунун чуруму кандай болуура? Оон-биле холбашкан кайдык ажыдар бистич республикада чоруу турар ирги? Шах мындай

Паспорт системанын улам ийги болбаазрайгайдыр дугайында СЭМП Топ Комитетинин болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинин түдээш алган шкитяри — ол дээрге, ажылыч чоннардын сонугоргалдырына дүштүр, хоойлуужу дугалам болгаш ийитинин корум-чуруму бугу тала-биле бжжиклаар дугайында Коммунисттик партиянын болгаш Совет куртувундн чаа сапмы салымшкынын черечин болган. Ол дээрге совет хамаатыны кичи бургуу болгуу улуг Төрөн чурууну чортуу хамаатыны, бугу улустуң хөргөгү бердингени болгаш чоунуң ийитинин соң харысаалгаан сапмын турар чуудула кемчег-дир. Хамаатынын эргелеринин болгаш түдээштелеринин каракка көстүу турар бадьткалы ол кыдыр оңу үнелээр бис.

Чаа документини «Совет Социалистик Республикалар Эмалеминин хамаатынын паспорт» деп албан бугуу-биле алып турар. ССРЭ-ге паспорт системанын дугайында Дүрүмү бугууар ол алды хар чектеи хамаатын бугуууге, оң көздө-дө-дө, хоорайда-дө чурттап турары хамаарыла

улкым айтырлары бистич номчуугуларымс чоруткулаан. Орта харымлаан бөр-бизе Тыва АССР-ниң Иштик херектер министерствозунун паспорт кидизинин инспектору, ишаниянын каягыны А. В. ГРУДНИННАДАН диклон бис. Оон догуу тамайлары мооң адаанда парладымыс.

порттарына чурук чыпшыртырылгаш паспорт болгаш чогуу назкынын аайы-биле тырттырган фото-чурукту кидир турар.

Паспорт солугурунун дугайында хамаатынын кол-кол биле ала чогууру негелдерин бө-дур. Аная белеткел ажылар бистич Тыва АССР-ниң девискээрине чогуу органдар эрткен чылдан бээр чедикшини чорудуу турар.

«Оон ийги хамаатыларга ол талаам-биле солугу миңдиң чуудерин кемел каар болдыр мей. Ажылыч чоннардын сонугоргалдырына дүштүр паспортту кидир бжжиктерин чамдык чурумуларга эскерилгелерин кирген. Чикээ, хамаатыларнын командирига диштаныл, бугун чартык ай чедир кыска хуусаала барган черинге кидир бжжиктерин шугу соксаткан. Оң орунунга барган черинге демделгелер чуруму доктааткай, ол дөш төлөөр тыртпас.

Чурттаага шолуңуң кемчелден хамаарыла чокка уруугаарын бжжиктерин кидир бжжиктерин эргени ала-негелге берип турар. Ол ишкып назм четпези уруугаары-биле кады

ада-негелни бжжиктерин кидир бжжиктерин эргени ала-негелге берип турар. Ол ишкып назм четпези уруугаары-биле кады

«Бүрөн» совхозтун төлөөлөрү кожом «Тилелге» колхоза аалдан чораштар. Олар колхозту чедикшичерин-биле, мурунчылдарын арга-дуржулаам-биле тышкыналар.

Аалчылар хойжу тураларга, сүт-баран фермаларына барып, боттарынын өскерге четпес чуудерин, чедикшичерин ажыт-чазык чокка чуугаалап, дуржулаамы солукшан.

Дартамында «Бүрөн» совхозка бистич колхозтун төлөөлөрү барган, оон ферманын хойжулары чуудуус. Оларнын аки чуудерин каракка аскүу болуу. Иланын бугу хойжу тураларга сайгылаан чырын кидир каан. Хой оод-дай берген уеле, дүш доктаамал чырык барда, хой, хураган кажаларынын иштинге ажылаарга таарымчалыг. Оон ийги бжжиктерин кыштагаашкына аки белеткенип алган, мал ченин шын чарыгыл, фермаларын ишти-даштын аргаалап, ашпа алган. Кызыл-булдунарнын ишкелде, дерялган кылым кааны солуг болду.

Олар аалдажырын уламчылаарлар

Чарыштын түнелен «Бүрөн» совхозтун клубунга үндүрген. Ишти көргүзүлгөр талаам-биле бирги черин бүрөнчелер алган. Хой ажылынга «Тилелге» колхозтун хойжулары ашкан.

Арга-дуржулаа солугу, уду-дедир аалдажыры ажыкты деп салааш, оңу бө чылын узамчылаар деп шитирбозон.

Н. СРАТ-ООЛ, хойжу.

Дыштаныр хунер. Бо хостуг үелере республика найсыялынын амыл-ишчилерин, шюалачылар, бичилер-дө коллективин-биле Тайга станциязынын делгеминеринге дыштанып, хаантаар, чуңгуулар черлере барып ойнап, маргылдааларын-дө эрттирип хунерлер. Аңаа кичи-дө, ишкына-дө эндери балур. Аргагаарга ыччаар ойнап, хаантал, чуңгуулап алгаш, ажылдарга чик-дө, серген-дө болур. Кызылчыларнык дадыгы, наднышынын бжжикчелерине таарымчалыг, каас-чараш бойдуштүг черини бирези ол. Ол станциянын турар чери долгандыр арга, делгем, чараш аяннар.

СООЛГАН КУДУКТАР

Монгу-Тайга районун «Мөг-Бүрөн» колхозунуң төвү — Кызыл-Хая суурун төп куудуу — Советска. Сөөлү уеле оңу чуруткычыларынын бжжикчелериңден ырак кемче шуугары доктаамал чанчыл болу берген. Иланын кыжмы чуруткычтар кемден дошту шоодайларга чыгетеп алгаш, докудай араак чуугаашкып чанып кел чоругура?

— Кудук сууну соолган-дө каадыг дээр... Бохоз баштар чери республиканын Суг ажыл-агый министрствозунуң-биле керээ чаргаш, Кызыл-Хая суурун ийи хаан кудук кастырып алган. Оон бөр ам беш хире чыл болу берген. Кудуктар кастырып алганынын шүдөөлүнө колхоз хөргөнгилден 38 муң рубудай төлөп берген. Кудуктар баптайгы айларда сууру чуунга шымбай-ла бараан бооп

Хандырылганар кандыгы?

70 ажык өрөгө чуруттап турар. Бүрүндө чылын айтырып тургузуу, дилег кылгып тургаш, ажар сүт-биле чуруткычтары хандырып кыдыр Билетип сүт-баран фермазында механизастан улуг кудукту кастырып алган. Оң шүдөөлүнө совхоз 29 муң рубудай чарыгдалан.

Карактап хайгаараарын бүтүрелдиг кичиге дагып каан турда, ол кудук Билегинин малчыларынын арыг сүт-биле эки-ле хандырын турган. Иланын кыжмы ук кудуктуң дерялгерин амылчыларын сүт-баран ферманынын бригадир Павел Байыр улам аякындар деп шитиреип алган. Түндөш илалып көргө, хараандыг апарган. Кудукту амылчыларын хуушени алган Маадн Сыргакмыка бригадир

ӨӨРЕНИП АЛГАННАР

Эш хуу судтары болгаш хойлу-дө деп лектиним поймаан. Суурларда эш хуу судтарынын ажылында чедер-четпестерин алаа сайгаран. Эки ажылдыг эш хуу судтарынын дуржулаамындан чиктерени алаа сайгарып, оң даргаларына шапналыр тышкысап. Ажылы эки деп үнелеткениренин араамында «Искра» колхозта эш хуу судунуң дарганы Иргит Айжы, Сүт-Хөлдө А. Ооржак болгаш өскелер-дө бар.

С. БИЧЕ-ООЛ, «Сүт-Хөл» совхозтун төвүндө эш хуу судунуң даргазы.

ДОШКА ОВААРЫМЧАЛЫГ БОЛУҢАР

Коммунисттик партия болгаш Совет чазак совет кичилерин кыдым камгаалап дугайында доктаамал ичтөөнгейи салып турар. Оң бир херези эш хуу судтарынын дуржулаамындан чиктерени алаа сайгарып, оң даргаларына шапналыр тышкысап. Ажылы эки деп үнелеткениренин араамында «Искра» колхозта эш хуу судунуң дарганы Иргит Айжы, Сүт-Хөлдө А. Ооржак болгаш өскелер-дө бар.

С. БИЧЕ-ООЛ, «Сүт-Хөл» совхозтун төвүндө эш хуу судунуң даргазы.

Агаар

Бөгү республикага шокар булуттар, хар чагбас. Хунуң ийги чартында согуу районларга бичи хар чар. Барыын угалымшкынын хаттың кужу

комкандан ой-тамыга чедер. Агарын температурасы барын районларыга 5—10, өске артыкларына 12—17 градус соор.

Кымылга аакым, булуттап каан турар хун болур. Чөон угалымшкынын хаттың кужу кошак. Агаарын температуразы 14-14 градус соор.

«Хомуе»

«Торгалыг» совхозтуң Кудугу багымчынын чалында 9 кичи составтыг, Хомуе атыг агитбригада доктаамал ажыдап турар. Ук агитбригада район иштинге чыа бүрүдө болуп эрткен көрдүкөргө каш удаа бирги черин ээлеп келген.

«Хомуе» агитбригадын респуртары аном-бүрү темааларын хараа тудур турар. Эң иланын агитбригада ай сажында, районун, совхозтуң мурунчыл амыл-ишчилерин алдарыгчак өргүтүшкисиг, Чеза болгаш Кара-Тал хойжу бригадаларже база ишек бжжикчелери үнүтүкүнерин кыдыр. Оон алында, ол кожанында Чаа-Суурун доктаамал аалчымы болгаш мында «Айа» атыг агитбригада-биле дуржулаамы солугу чанчылкын. «Хомуе» чоунуң хундуууклеин чаалап алганын эвези эвес. Оларга О. Доржу, В. Шыма, В. Чымылаак, В. Кайзын-оол, Н. Амырбат болгаш өскелерин-дө хамаарыштырып болур.

«Хомуе» чокка чаа район төвүнче болгаш «Кымыла туку» колхозка аалдан чораш. Агитбригадын үнүтүшкисиг биле кады, библиотекка эргелекчи И. Саян хойжу бригадалар төптөргө чаа номнардын чедирин турар. Агитбригадын чуулу оңу чортуурун бжжикчелери кызыгаартыганмы, оон-биле кады аяктарлар, ажыдар болгаш өск-дө-дө специалистер чоууга лекция, беседаны кымын бээр.

П. МОНГУШ.

Школячыларнын көрүдөзи

Өвүр районунуң Торгалыг ортумак школанын класстар аразына уран чуугу көрүдөзи болуп өрткөн. Хөдөбөткөжөн бичи дугалаарында белеткел класстарынын өөреникчелери ажыдап, зал долдуру корукчулуге уран чуудуу ийги байыр чедирер аас-кежиктиг болганнар. Хунуң баптайгы чартында эгс класстарын өөреникчелери боттарынын уран таланттын корукчулуге бараалаштырар. Биче чаштарың уран таланттын корукчулуге чалгаш, мага кааны уткаалар. Эгс класстардан бирги черин 4 «а» класс (башкым К. Хадамба), ийгижин 3 «з» класс (башкым В. Чамбад-оол) чаалап алган.

Хунуң ийги чартында үстүкү класстарын өөреникчелеринин концерттери болуулан. Оларын аралык концерттиң концерти тергилден, бирги черин эвези. Тоску классылардын концерти ошалап демделгелээр болуулан. Анын, чараш кеттинген уруг откут үн-биле корукчулуге байыр чедиргеш, концертти эгелелерин чаралаттарга, зал ырмын апарган. Көжөге-дө амжытырган, тоску классчыларын кужу-биле тургусканын «Тикелгенди 30 чымын» деп антурага-музыкалыг монтаж кудуусу киритилгер. Монтаж уагу, биче корукчулуге урууну ичтөөнгейи хараа тудуа берди. Оон эгелелден төмчүлүгүн чедир төөгүдү боауу-кунунын дараалаштыр чуугаалап турар. Монтажтын музыкалыг камгалаамы амылдарыны, «Тулугушкуче», «Чөр бажында», «Чардышкымы», «Порталык ыс», «Халатым дайы» дөш ишкып ырлар-биле доладууган. Дайкыч ырларын бадарыптарга, кичигин салгыч-сеткини ала-хайгаар-дө добулуп каар.

Тоску классчылар боттарынын монтажында иланык дайындаан эки келбей эки турар, кадык чөр-чуруттугалары Севей-оол, Мезма-оол, Мунуу, Улу-Шымыр Тугуштерин агтарчар чоругаар-биле алап, мөгейткенер. Монтажта Совет Эмалеминин Мадымы Комунуку Чүргүй-оол, дайчыны алдар орденниң үш черезинин эдикелчиси Дмитрий Комарынын болгаш өске-дөа фронтучуларынын эрес-адым чорууну дугайында чуугаалап турар. Өөрүнүктүн болгаш аас-кежиктиг үнер дозу — кум-ажылдан алдарыгчак «Кызыл-ажылга накта» деп мр-биле монтаж дозулга.

Ол ишкып 7 «б» класстын оолдар ансамбли «Арбай хоор» деп ырны солугу урууларын, ош-дөа класстын уруугаарын венгр тамыны, 10 «а» класстын тамы болуу далай шырныч тамынын камгалгай, шимчелер күөстөккенер. Оон алдында 5 «б» класстын өөреникчизи Гена Куулар малдоо-нага болуу үчүн, сыгытты талаачын күөстөкчелер.

Торгалыг школанын башкылар коллективинин өөреникчелериниң класстар аайы-биле көрүдөзи эки организастап эрттиргени демделгелер артык эвес. Олар ам районга болур көрдүкөргө белеткенип эгелелер.

С. БЮРЮО.

РЕДАКЦИЈНЫН АДРЕЗИ: Илгене 667000

Кызыл, Шетинкин-Кравченко кудукчулук, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ. Редаторини ораакчыларынын 35-24, пропаганда кидизинин 23-54, харысаалгы секретарынын 23-35, партиязы амыл ирал кидизинин 37-13, култура кидизинин 23-54, көздө ажыла-агы кидизинин 21-47, улетуру кидизинин 22-64, чага кидизинин 41-27, информация база совет туртугун кидизинин 20-60, бугула-терияла 31-75, корректорларынын 27-41. Солун келбей барганда 32-75 телефонче долгаар.

Тиражи 16455. ЧАГЫТ № 115. СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАП ҮНЕР